

že je účelné je spojit do jedné, již nelze pojmenovat ani „vzdušnou“, či „protivzdušnou“, ba ani „vzdušně protivzdušnou“ vzhledem k tomu, že tato označení odrážejí odbornost nebo prioritu jednoho druhu ozbrojených sil nad ostatními na úkor obsahu samotné operace.

Myslím, že bude proto účelnější použití vojsk k boji o nadvládu nazvat „operací o nadvládu ve vzduchu“ nebo „vzdušně pozemním sražením“. Při stanovení cílů by bylo vhodné konkrétně uvést, v jaké době a prostoru při řešení příslušného operačního (strategického) úkolu je nutné vybojovat (udržet) nadvládu ve vzduchu nebo odrazit hromadný úder apod.

V závislosti na složení zúčastněných sil a cílů může být toto sražení součástí frontové nebo strategické operace a tedy řízeno velitelem frontu nebo hlavním velitelem na válčišti.

Závěrem lze říci, že hlavní není určení pojmu, ale obsah forem boje o nadvládu ve vzduchu, které charakterizuje skutečné splnění úkolů a cílů vzdušné a protivzdušné operace.

Předpokládám, že v nových podmínkách budování Československé armády budou tyto návrhy důsledně dopracovány v souladu s obrannou doktrínou a v úzké součinnosti s pozemním vojskem.

Podplukovník Ing. Ivan H r b e k

K VYTVOŘENÍ JEDNOTNÉHO SYSTÉMU PVO

Revoluční vývoj v naší společnosti a prudký mezinárodně politický vývoj několika posledních měsíců se nemohl neodrazit v názorech na řešení zásadních otázek PVO ČSFR. Jeví se nutnost organizovat Jednotný systém PVO (JS PVO), do něhož budou začleněny prostředky PVO ČSA, které pod jedním velením a společným zámyslem povedou obranu vzdušného prostoru celé ČSFR. Přitom je nutné zabezpečit spolehlivou obranu celého území proti leteckým úderům, vedenými z kteréhokoli směru. Některé možné přístupy k řešení tohoto problému jsou naznačeny i v tomto článku. Měly by posloužit jako náměty k zamyšlení navrhujícím i těm funkcionářům, kteří budou o přijetí návrhů rozhodovat. Uvedené náměty mohou však posloužit i vykonavatelům.

Při řešení otázek přípravy k obraně ČSFR v době ozbrojeného konfliktu je nutné brát v úvahu především to, že žádný ze sousedních států není považován za nepřítele, ČSA se tedy nepřipravuje k boji s kterýmkoli z nich. Nutně se to tedy projeví i v organizaci a rozmístění protivzdušné obrany ČSFR.

Pro vytvoření JS PVO je v ČSA k dispozici vojsko PVOS, organizované ve dvou divizích PVOS, které mají v sestavě protiletadlové raketové brigády a pluky, stíhací letecké pluky, radiotechnické brigády a další zabezpečovací útvary. Dalším prostředkem je vojsko PVO pozemního vojska, tvořené protiletadlovými raketovými, dělostřeleckými, radiotechnickými a technickými svazky, útvary a jednotkami, které jsou organicky začleněny do vojenských okruhů, vševojskových armád, divizí a pluků. Obdobně jsou do okruhů a armád začleněny útvary vojskového letectva, které mohou plnit při organizaci protivzdušné obrany některé dílčí úkoly.

Při zhodnocení palebné účinnosti, velikosti bráněných prostorů, možností manévru a dalších možností jednotlivých prostředků dojdeme k těmto závěrům:

Prostředky PVO vševojskových pluků, tj. protiletadlové raketové (protiletadlové) oddíly, protiletadlové dělostřelecké pluky a baterie mají zejména z prostorového hlediska bojové činnosti omezenou působnost zpravidla na pásmo vševojskového pluku a plní zcela jednoznačně úkol objektové PVO (pluk, VS divize apod.). Řízení palby těchto prostředků, vzhledem k jejich působení převážně na náhle se objevivší nízko letící vzdušné cíle, je uskutečnitelný nejvýše stupněm vševojskové divize. Proto při úvahách o jednotném systému PVO lze obranné pásmo vševojskové divize považovat za souvislé pásmo protiletadlové palby na cíle, letící ve výšce do 3000 m. **Jako nejvhodnější se jeví tyto prostředky do jednotného systému PVO nezahrnovat.**

Protiletadlové raketové vojsko PVOS se svými protiletadlovými brigádami a pluky, rozvinutými ve vybudovaných prostorech slouží k obraně průmyslových a administrativních center. Jeho výzbroj není (s výjimkou nejnověji zaváděných kompletů) předurčena k manévrové činnosti, manévrem do nevybudovaných postavení by se jeho zranitelnost výrazněji nesnižila. Jeho v podstatě pevně dané rozmístění na území ČSFR tvoří jakousi kostru JS PVO.

Protiletadlové raketové pluky vševojskových divizí a armád, vyzbrojené protiletadlovými komplety (PLRK) s vysokými manévrovacími možnostmi danými krátkou dobou na svinutí PLRK, vysokou průchodivostí v terénu i po špatně sjízdných komunikacích, odpovídají rychlosti přesunu a dostatečnou zásobou PHM pro přesun a následné vedení boje. Tyto prostředky, konstruované pro protivzdušnou obranu tankových divizí, umožňují svou vysokou pohyblivostí rozsáhlý manévr, který zvyšuje jejich odolnost a současně umožňuje překrýt pásmo, v němž došlo k prolomení PVO. V současné době tomu však brání organické začlenění těchto prostředků do vševojskové divize jako bráněného objektu. Vývojem pozemní situace, tedy rozmístěním vševojskových divizí, je v podstatě dáno i uskupení těchto pluků. Při stanovení jejich místa v JS PVO bychom měli hledat takové řešení, které splní požadavky na jednotnou PVO i požadavky protivzdušné obrany vševojskových divizí jako bráněných objektů. Možnosti a hledání nejvhodnější varianty jsou vlastně podstatou všech úvah a navrhovaných struktur k vytvoření JS PVO. Řešení usnadňuje skutečnost, že v případném ozbrojeném konfliktu budou hlavní směry působení pozemních vojsk v podstatě shodné s působením prostředků vzdušného napadení.

Stíhací letectvo začleněné do divizí PVOS a vyzbrojené z části moderními stíhacími letouny, je nejmanévrovějším prostředkem PVO, s největším akčním rádiem. To mu umožňuje, aby v jednotném systému PVO bránilo ty prostory nad územím ČSFR, které z různých důvodů nejsou bráněny protiletadlovými raketovými prostředky.

Radiotechnické svazky a útvary vojska PVO PV a RTV PVOS jsou schopny rozvinout nad územím ČSFR systém průzkumu vzdušného prostoru, který umožní od určité výšky spolehlivě zjišťovat a sledovat vlastní i cizí letouny, vrtulníky a další létající prostředky,

zabezpečit informací o nich velitelská stanoviště (jednotky) a uvědomovat vojska o vzdušné situaci. Tento systém průzkumu je již v míru částečně rozvinut silami RTV PVOS. Je však nutné k němu zahrnout nejen radiotechnické svazky a útvary vojska PVO PV, ale i všechny ostatní dostupné zdroje informací. Jde zejména o průzkumné jednotky, vybavené např. systémem Tamara, civilní orgány řízení letového provozu, letištní radiolokační prostředky a další. Problémy jsou ve sjednocení způsobu vypracování informace a v zabezpečení její distribuce ve skutečném čase. Lze to však vyřešit vytvořením jednotného systému průzkumu tak, aby území ČSFR bylo pokryto co nejúplněji tak, aby veškeré získané informace byly plně využity.

Systém velení zahrnuje podsystemy velení vojsku PVOS počínaje ÚVS L a PVOS, VS divizí PVOS, leteckého sboru, protiletadlových raketových brigád, pluků a stíhacích leteckých pluků. Na něj těsně navazuje podsystem stálých velitelských stanovišť (StVS) vojska PVO PV, počínaje StVS PVO okruhů, vševojskových armád, divizí, protiletadlových raketových pluků a podsystem rozvíňovaných, pohyblivých, společných velitelských stanovišť letectva a PVO frontu i armád (typu Centrum), velitelských stanovišť PVO vševojskových divizí, pluků a VS protiletadlových raketových pluků.

Vytvoření jednotného systému PVO si klade za cíl dosáhnout nejvyšší efektivity využití všech těchto sil a prostředků ke splnění úkolů protivzdušné obrany celého území ČSFR jako celku.

To předpokládá:

- Vytvoření jednotného systému průzkumu vzdušného prostoru s optimalizovaným rozmístěním všech průzkumných prostředků na celém území ČSFR, předávání informací o vzdušných cílech automatizovaným způsobem a v reálném čase všem uživatelům.

- Zjednodušení systému velení nahrazením části součinnostních vazeb vztahy přímé podřízenosti.

- Vytvoření jednotného systému protiletadlové raketové palby všech prostředků PVO na převážné části území ČSFR k obraně objektů na teritoriu včetně rozmístěných vojsk. S využitím manévrovacích možností PLRK vojska PVO PV lze i v tomto systému zabezpečit včasné vytvoření dostatečně silného uskupení na vyhodnocených nejbezpečnějších směrech.

- Propojení jednotného průzkumného a palebného systému se systémem stíhací letecké obrany s cílem zabezpečit plné využití bojových i manévrovacích možností stíhacího letectva v prostorech účinné působnosti palebných prostředků.

Jednou z možností, jak dosáhnout těchto cílů, je vyjmout protiletadlové raketové pluky i brigádu vojska PVO PV z podřízenosti vševojskových velitelů a podřídít je jednotnému velení. Myslím, že začleněním orgánů materiálního a technického zabezpečení protiletadlových raketových kompletů vojska PVO PV do současného Velitelství letectva a PVOS lze vytvořit Velitelství PVO a letectva. Obdobně je možné reorganizovat i dnešní divize PVOS na divize PVO a vytvořit další divizi PVO s teritoriální působností na území Slovenské republiky. Velení by se mohlo zjednodušit zrušením celého podsystemu stálých VS PVO okruhů, vševojskových armád (divizí) a jeho funkce převzít nynější systémem velení letectvu a PVOS, doplněnému o VS vytvářené divize PVO. Do tohoto systému by mohli být zahrnuti také specialisté současného vojska PVO PV.

Domnívám se, že protivzdušnou obranu pozemních vojsk je výhodné mít v jednotném systému PVO ČSFR. K tomu zabezpečit součinnost mezi orgány velení PVO a letectva včetně pozemního vojska u divize PVO i velitelství vojenské oblasti (svazu).

Součinnost lze organizovat s cílem zabezpečit účinnou protivzdušnou obranu pozemního vojska, současně i bezpečnost letů stíhacího letectva nad bojovými sestavami vševojskových divizí. Vyplývá se uskutečňovat protivzdušnou obranu vševojskových divizí a pluků protiletadlovými raketovými (protiletadlovými oddíly motostřeleckých (tankových) pluků, které do Jednotného systému PVO nezahrnovat.

Uvedená varianta umožní optimální rozmístění prostředků PVO na celém území ČSFR k odražení úderů prostředků vzdušného napadení ze všech náletových směrů. Současně se tím vytvoří podmínky pro postupné vybudování automatizovaného systému velení (včetně sběru a distribuce radiolokační informace) na technické bázi systému Masiv, jako nezbytného předpokladu zvýšení efektivity velení.

Se začleněním protiletadlových raketových pluků, brigády a protiletadlových raketových technických základů vojska PVO je nutné vybudovat v podřízenosti Velitelství PVO a letectva systém jejich MTZ, zejména s ohledem na množství automobilní a tankové (pásové) techniky. Jenom pro opravy této techniky a zabezpečení provozu bude v každé divizi PVO potřebná jednotka na úrovni praporu oprav techniky s potřebným technickým vybavením. Bude nezbytné obdobně dotovat orgány týlového zabezpečení i orgány pro řízení těchto pluků ve štábech divizí PVO, včetně případných změn v tomto systému zabezpečení při přechodu ČSA do vyšších stupňů bojové pohotovosti.

Podle mého soudu, je samostatnou otázkou, jak zabezpečit nezbytně nutné vhodné spojení pro velení protiletadlovým raketovým plukům a brigádě vojska PVO PV z velitelství divizi PVO. Vybavenost těchto útvarů spojovací technikou vychází (s výjimkou brigády) z dosavadní potřeby velení z VS PVO vševojskové divize, tj. maximálně na vzdálenost několika desítek kilometrů. Bez snížení bojových možností a zvýšení zranitelnosti těchto kompletů nelze využít ani linkových pojítek. Myslím proto, že jediné řešení spočívá ve vybavení pluků moderní a výkonnou spojovací technikou, neboť vytvoření Jednotného systému PVO bez ohledu na tuto otázku by nevedlo k žádanému zvýšení efektivity PVO ČSFR.

Velitelství PVO a letectva bude zřejmě i nadále odborně řídit prostředky vojskové PVO, jimž velí podřízení vševojskoví velitelé, řešit jejich rozvoj, rozpracovávat zásady bojového použití, připravovat velitele a štáby atd.

Ve svém článku jsem chtěl uvést jednu z možností vytvoření Jednotného systému PVO. Dosud přijatá rozhodnutí svědčí o tom, že výsledné řešení se může uvedenému modelu značně přiblížit. Jsem toho názoru, že pro jednotlivé druhy vojsk bude zapotřebí v nejbližším období rozpracovat základní požadavky nových zásad vedení bojové činnosti, včetně stíhacího letectva v jednotlivých oblastech ČSFR, rozsáhlý manévr prostředky vojska PVO PV k vytvoření silného uskupení v určité oblasti, včetně podřízenosti apod.

